

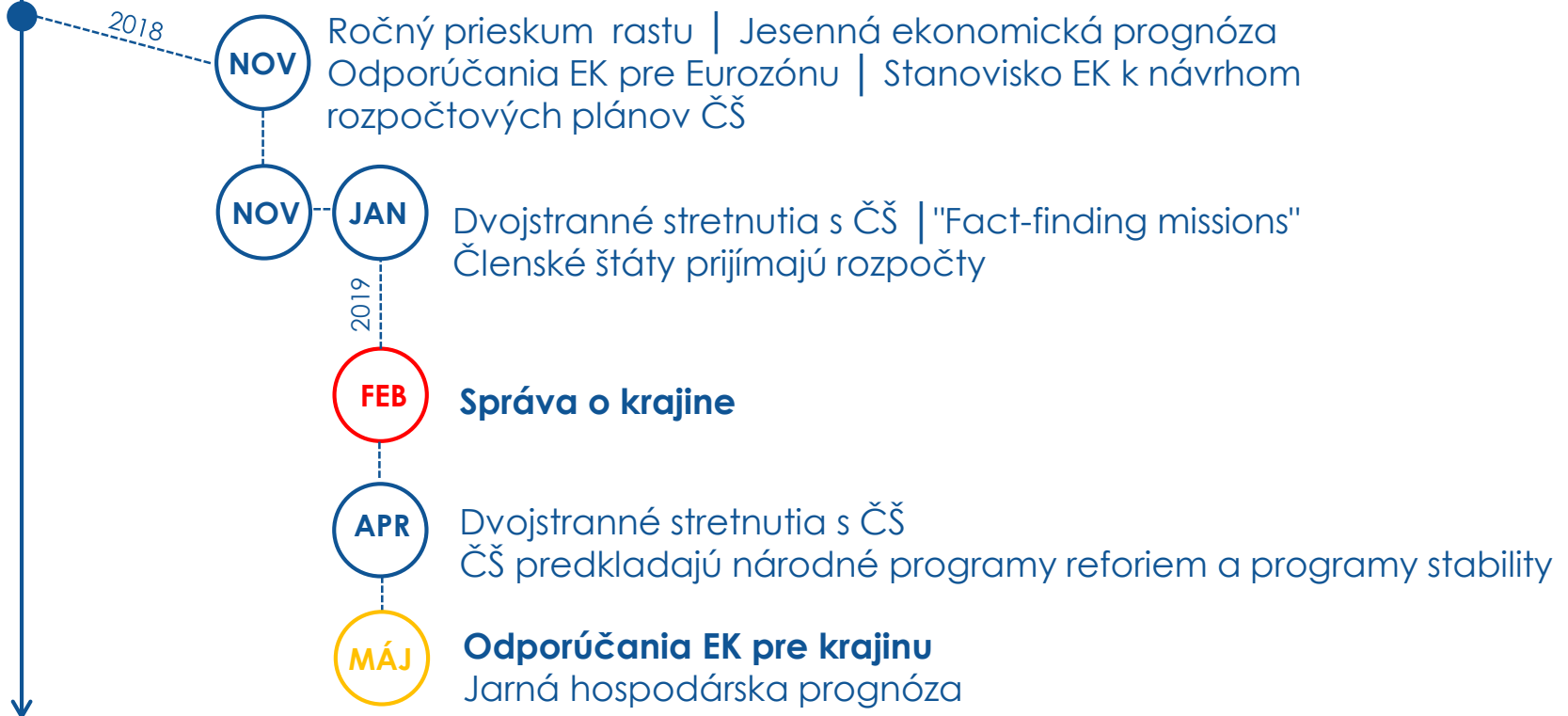

SPRÁVA O SLOVENSKU 2019

Slovensko očami Európskej komisie

Správa o Slovensku 2019

Nezávislý analytický dokument | Európsky semester

● **Obsah Správy o Slovensku**

- **Makroekonomická situácia**

- **Reformné priority**

 - Verejné financie, zdaňovanie a zdravotná starostlivosť

 - Finančný sektor

 - Trh práce, vzdelávanie a sociálne politiky

 - Konkurencieschopnosť a investície

- **Príloha D: Investičné priority k financovaniu politiky súdržnosti 2021 -2027**

Makroekonomická situácia

Vysoký hospodársky rast

Rekordne nízka nezamestnanosť

Stabilná inflácia

Klesajúci deficit aj dlh,
vyrovnaný rozpočet v 2019

Spomalenie konvergencie k
priemeru EÚ

Veľké regionálne rozdiely

Nízke využívanie EU fondov

Využívanie dobrých časov na
štrukturálne reformy a zníženie
deficitu a dlhu

JESENNÁ HOSPODÁRSKA PROGÓZA 2018					ZIMNÁ HOSPODÁRSKA PROGÓZA 2019				
Indikátory	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	
HDP	3,2	4,0	4,1	3,5	3,2	4,2	4,1	3,5	
Inflácia	1,4	2,6	2,6	2,4	1,4	2,5	2,5	2,4	
Nezamestnanosť	8,1	6,9	6,3	6,0					
Saldo verejného rozpočtu	-0,8	-0,6	-0,3	-0,1					
Hrubý verejný dlh	50,9	48,8	46,4	44,2					
Saldo bežného účtu	-0,2	0,0	1,2	2,1					

○ Správa o Slovensku 2019

Slovensku sa v súčasnosti ekonomicky darí, ale zaostáva v oblastiach, ktoré sú kľúčové pre budúci rast:

- Kvalita verejnej správy
- Vzdelávanie, veda, výskum, inovácie
- Vyrovnávanie regionálnych rozdielov
- Kvalita životného prostredia

EU fondy ponúkajú možnosti investovať do týchto oblastí a zlepšiť rastové vyhladky do budúcnosti.

Ďalšie výzvy: starnutie populácie, automatizácia , robotizácia a digitalizácia

AKO JE NA TOM SLOVENSKO?

Zdroj: Zastúpenie Európskej komisie na základe údajov z viacerých inštitúcií - Eurostat, Európska komisia, Transparency International, World Economic Forum a OECD. Graf vyjadruje relatívnu pozíciu Slovenska v danom ukazovateli v porovnaní s ostatnými krajinami EU 28. Údaje sú za roky 2016, 2017, 2018 a 2019 v závislosti od dostupnosti ukazovateľov.

● Daňový systém

- Určité zlepšenie výberu daní
- Akčný plán na boj proti daňovým únikom, zlepšenie služieb pre daňovníkov - zavedenie viacerých opatrení (ekasa, call cetrá, index daňovej spoľahlivosti)

- Platenie daní je stále výzvou a zlepšuje sa len pomaly
- Daňová medzera pri výbere DPH je jedna z najvyšších v EÚ (25,7,4% vs 12,3%)
- Daňová štruktúra - **vysoký podiel daní z práce a nízky z daní zo spotreby, kapitálu, nehnuteľností** (0,4% vs. 1,6% v EÚ) **či environmentálnych daní** (1,8% vs. 2,4% v EÚ)
- **Vysoké daňové zaťaženie práce** (53,6% z celkového daňového zaťaženia vs. 49,8% v EÚ)
- **Vysoká administratívna záťaž pri platení daní**

● Dlhodobá udržateľnosť verejných financií

Príklad úspešnej politiky – projekt "Hodnota za peniaze"
zdravotníctvo, IT, doprava, vzdelávanie, životné prostredie,
trh práce a sociálne politiky, poľnohospodárstvo,
marginalizované rómske komunity a verejná správa
(Doteraz malý vplyv na rozpočet - plánovaná zmena)

Výdavky na zdravotníctvo a dôchodky budú vytvárať dodatočný tlak na verejné financie (zastropovanie dôchodkov ešte nie je v analýze zahrnuté)

Výdavkové stropy stále neboli zavedené,
ale plánuje sa simulácia

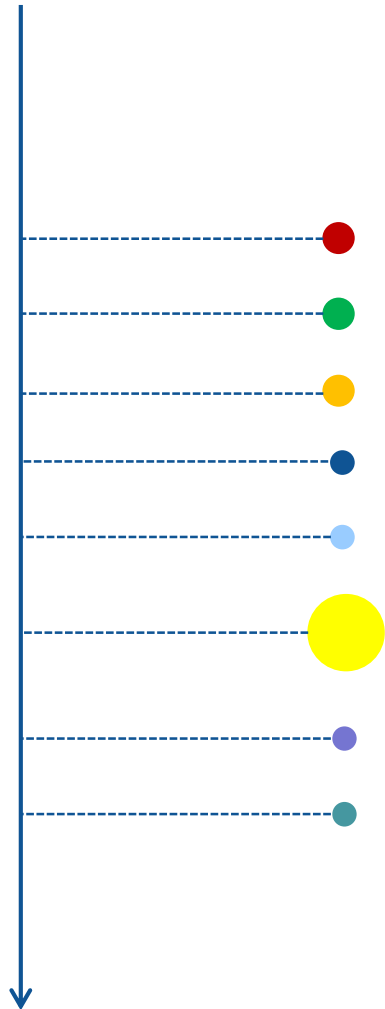
Zdravotníctvo

- **Hodnota za peniaze priniesla** úspory 108 mil EUR hlavne v dôsledku referencovania liekov
- **Spustenie eHealth** (od 1/1/2018 - po mnohých zdržaniach)
- **Nábeh DRG** - zatiaľ len na účely monitoringu, pilot z 2017
- **Optimalizácia siete nemocníc – do 2030**

- **Akumulácia dlhov v zdravotníctve** (1,4 mld EUR, nesplácané záväzky voči dodávateľom zdravot. potrieb, plán oddžovania nerieši problémy vzniku dlhov)
- **Nedostatok zdravotného personálu** - počet zdravotných sestier SK 5,7 vs. 8,4 EU na 1000 obyvateľov. Počet lekárov je podobný priemeru EÚ ale chýbajú všeobecní lekári ako aj lekári vo vidieckych oblastiach
- **Zlepšenie zdravotného stavu, ale stále horšie ako priemer EÚ** - dĺžka dožitia sa pri narodení -4,4 rokov pre mužov a -2,9 rokov pre ženy v porovnaní s priemerom EÚ; veľký vplyv socio-ekonomického prostredia -10,4 v neprospech ľudí zo základným vzdelaním voči vysokoškolsky vzdelaným

Trh práce, vzdelávanie a sociálne politiky

● Trh práce

- **Trh práce sa zlepšuje**
zvyšuje sa zamestnanosť (72,5%) a klesá nezamestnanosť (6,1%), regionálne rozdiely pretrvávajú
- **Akčný plán v oblasti dlhodobej nezamestnanosti**
- **ESF projekty:** rekvalifikačné programy, schéma – garancia pre mladých
- **Riešenie zadĺženosti/osobný bankrot** – implementácia zákona o konkurze
- **Rozbeh sociálnej ekonomiky**
(2,1% vs 6,8%), legislatívny rámec, ESIF podpora

● Trh práce

- **Vplyv demografie a automatizácie**
ohrozenie pracovných miest: 33% vysoko automatizované, 31% - riziko výraznej zmeny
- **Prehrievanie sa trhu práce**
zvyšovanie počtu voľných miest a počet pracovníkov mimo-EU (40% nárast)
- **Napriek poklesu, stále vysoká dlhodobá nezamestnanosť**
(4,2% vs 3%) – nízka kvalifikácia rizikové skupiny: ženy, MRC, mladí
- **Nízka zamestnanosť žien** (nedostatok jasí/škôlok, chýbajú flexibilné zmluvy), ESIF – podpora predškolských zariadení
- **MRC** – nezamestnanosť 48% (nízka kvalifikácia, etnická diskriminácia)
- **Výdavky na aktívne politiky trhu práce sú stále nízke** (0,2% HDP), chýba komponent vzdelávania

Sociálna inklúzia

- **Miera chudoby naďalej klesá** (16,3% vs 22,5%), **ale regionálne rozdiely pretrvávajú**
- **Tripartita/sociálny dialóg funguje**, ale členstvo v medzinárodných organizáciách je nízke/ESIF projekt

- **Nedostatok sociálnych pracovníkov**, platy, napriek zvýšeniu ostávajú nízke
- **Napriek zvýšenému dopytu po dlhodobej starostlivosti, služby ostávajú limitované** (výdavky 0,9% vs 1,6%)
- **Prechod z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú pre**
i) zdravotne postihnutých a ii) deti v opatrovnickej starostlivosti je pomalý
- **Nedostatočne rozvinuté sociálne bývanie**
- **MRC – nedostatočný prístup k službám**, príprava Atlasu Rómskych komunít 2019

● Vzdelávanie

- Postupné zvyšovanie plátov učiteľov, ale atraktivita povolania sa nezvyšuje
- Schválenie národného programu výchovy a vzdelávania/Akčný plán 2018-2019
- Zníženie veku povinnej školskej dochádzky na 5 rokov (september 2020)
- Novelizácia zákona o VŠ – vytvorenie nezávislej akreditačnej agentúry

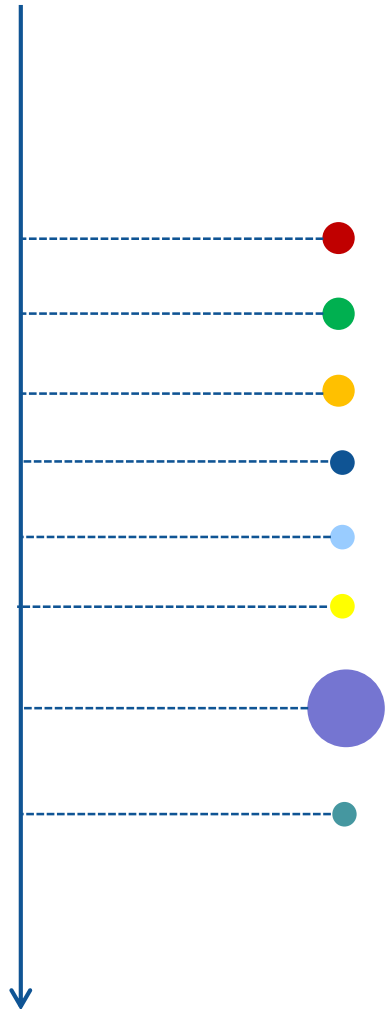
Vzdelávanie

- **Zhoršujúce sa študijné výsledky žiakov**, veľký vplyv socio-ekonomického zázemia, veľké regionálne rozdiely
- **Nízka účasť detí v predškolskom procese** (deti 4-6r: 76,8% vs 95,3%)
- **Pretrvávajúca diskriminácia rómskych detí vo vzdelávaní**, 22 % rómskych detí v osobitných školách, triedach
- **Miera predčasného ukončenia štúdia sa zvyšuje** (9.1% vs 4,7%)
- **Zvyšuje sa počet absolventov, ale kvalita vysokého školstva, efektívnosť, relevantnosť s trhom práce a internacionalizácia – sú nízke**
- **Zvýšenie atraktívnosti schémy duálneho vzdelávania, ale je priestor na zlepšenie kvality** (inovatívne partnerstvá a spolupráca)
- **Nízka účasť dospelých na vzdelávaní** (2,9% vs 10,8%)
- **Nízke výdavky na vzdelávanie pretrvávajú**

European
Commission

Konkurencieschopnosť a investície

● Výskum, vývoj a inovácie, MSP

- **Stratégia inteligentnej špecializácie a akčný plán - RIS3**
(vytvorenie sektorových platforiem, spustenie revízie RIS3,)
- **Zvýšenie "superodpočtu" na VV výdavky pre firmy z 25% na 100%**
- **Podpora trendov digitalizácie**
stratégia inteligentného priemyslu/Akčný plán a "smart cities"

- **Pokles celkových/verejných výdavkov na VV závislosť od EU zdrojov, nízke súkromné investície**
- **Nízka úroveň/výkonnosť VVI** (málo patentov , nízky počet kvalitných vedeckých publikácií, výskumníkov vo firmách)
- **Kapacita SK inovovať ostáva nevýrazná, nízky počet MSP, ktoré inovujú**
(13,9% vs 28,8%,)
- **Nízka efektívnosť verejného systému VI**,
stále slabé riadenie politiky VVI, fragmentovanosť, slabá spolupráca medzi podnikmi, verejným sektorom a univerzitami
- **Výrazne oneskorenie implementácie ESIF a kľúčových opatrení**

● Digitálna ekonomika

- **Akčný plán – inteligentný priemysel 2018** (prepojenie na ESIF)
- **Vytvorenie "digitálnej koalície"**
MoU: 14 záväzkov a 23 opatrení
- **ESIF projekt IT Akadémia**
zlepšenie digitálnych zručností
- **KE IT Valley** – IKT regionálny klaster

- **MSP - zavádzanie digitálnych služieb sa zvyšuje, ostáva však nízke**
(online predaj 14,6% vs 17,2%, cloud 21% vs 31%)
- **Nedostatok IKT špecialistov**
- **Konektivita je pod priemerom EÚ**
(domácnosti: 11% vs 3%, 207 "bielych miest")
- **Zavádzanie e-governmentu napreduje pomaly**

● Podnikateľské prostredie

- **Vláda prijala 3 balíčky opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia**
- **Zlepšenie posúdenia regulačného vplyvu** - Stratégia lepšej regulácie RIA2020

- **Slovensko klesá v rebríčkoch podnikateľského prostredia Doing Business a Global Competiveness Index**
- **Hlavné prekážky v podnikaní:**
 - nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily
 - vysoká úroveň vnímania korupcie a nízka právna istota
 - neférové praktiky pri verejnom obstarávaní a prideľovaní EU fondov
 - málo predvídateľná a často sa meniacia regulácia
 - slabá podpora VVI
- **Administratívna záťaž sa znižuje len pomaly**
- **Časté zmeny daňovej legislatívy zvyšujú náklady**
- **Analýzy dopadov sa nerobia na poslanecké návrhy (RIA2020)**

Kvalita verejnej správy

- **Revízia výdavkov na zamestnanosť a mzdy vo verejnej správe** (finálna správa v marci - apríli 2019) **a mzdové audity**
- **Zvýšenie platov vo verejnej správe o 10% v 2019 a 2020**

- **Nízka kvalita a efektívnosť verejných inštitúcií**
- **Hlavné príčiny:**
 - Slabé strategické plánovanie
 - Rezortizmus
 - Korupcia a nízka transparentnosť
 - Nedostatočná profesionalita a nestrannosť
- **Výber a nominácie predsedov a podpredsedov regulačných úradov ovplyvňujú aj politické záujmy**, ktoré môžu vplývať na kvalitu regulačného prostredia

Kvalita verejnej správy

- **Rastúci nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v určitých sektoroch verejnej správy (učitelia, zdravotné sestry, opatrovatelia)** aj kvôli mzdovým a iným pracovným podmienkam (trend sa bude zhoršovať v dôsledku odchodu do dôchodku, čo môže viesť k zhoršeniu kvality verejných služieb)
- Nedostatky v strategickom plánovaní a administratíve negatívne ovplyvňujú **čerpanie EU fondov** (očakávaná strata 120 miliónov v 2018 hlavne na VVI a regionálny rozvoj)
- **Veľká rozdrobenosť samosprávy** (70% obcí má menej ako 1000 obyvateľov vedie k nižšej kvalite poskytovaných služieb a vyšším nákladom)

● Verejné obstarávanie

- **Modernizácia právnych predpisov**
- **Zvyšovanie profesionalizácie**
(Inštitút VO, komora VO expertov, podpora obstarávateľov v regiónoch)
- **Úrad vlády - školenia pre obstarávateľov EU fondov, e-learning module**
- **Strategický prístup vo VO** (MŽP – zavádzanie env. kritérií pre obstarávaní)
- **V zdravotníctve - cenové referenčné porovnávania pri nákupe zdravotníckeho materiálu a zoskupenie určitých nákupov, zvyšovanie kapacít, zavádzanie minimálnych špecifikácií**

- **Transparentnosť a hospodárska súťaž – protichodné výsledky**
- **Dlhodobé IT kontrakty s vysokou hodnotou**
(duševné vlastníctvo, menšie kontrakty) - nedoriešené
- **Napriek snahe o zjednodušovanie, zdĺhavé procesy VO stále ohrozujú čerpanie EU fondov**

● Korupcia

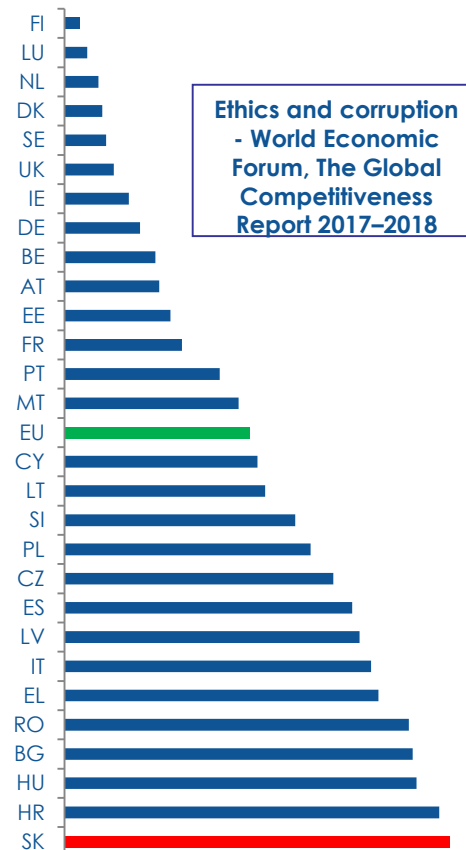
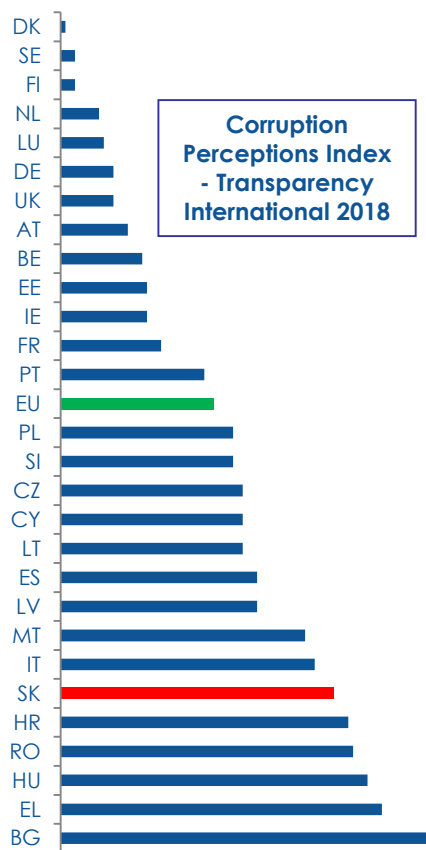

- **Prijatie Akčného plánu boja proti korupcii v 2018** (december 2018)
 - zameranie na rizikovú analýzu
 - zavádza sieť protikorupčných koordinátorov

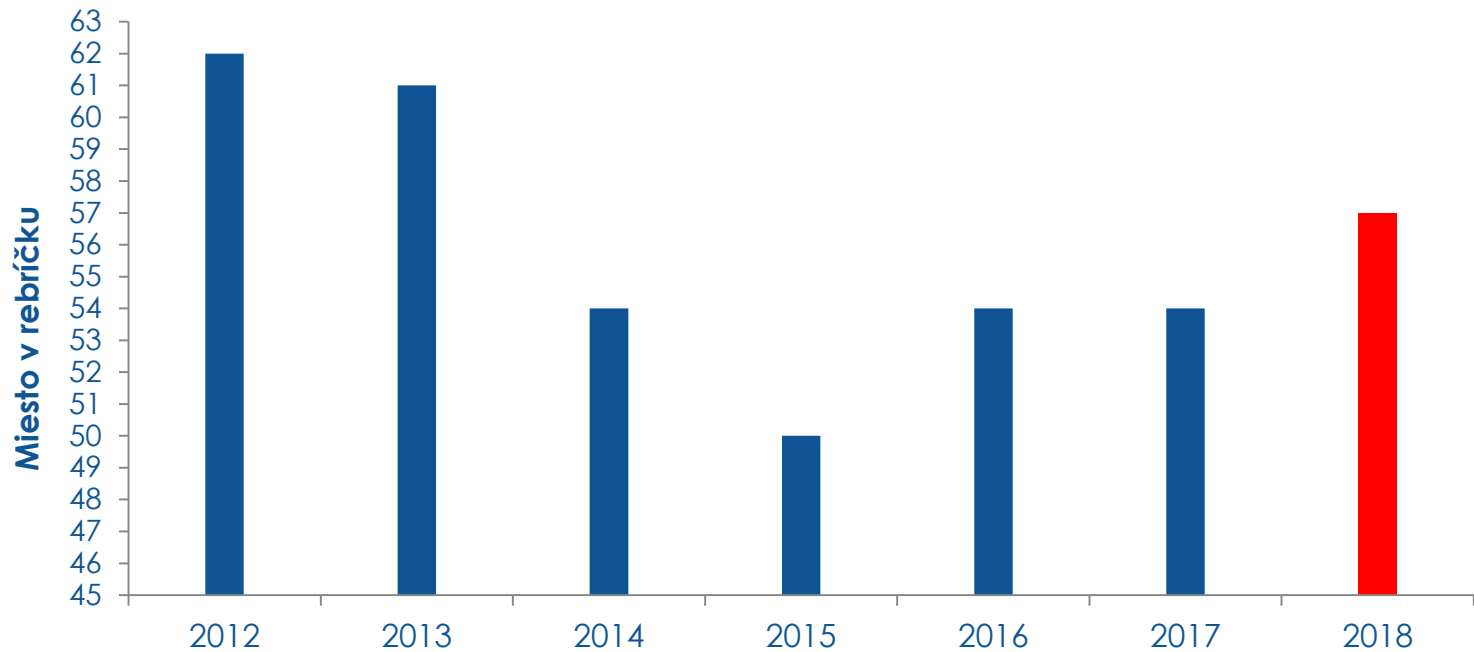
- **Slovensko ostáva medzi najhoršími krajinami na základe viacerých medzinárodných ukazovateľov**
- **Mierny nárast ale stále veľmi nízky počet stíhaní** korupcie na vysokých miestach **napriek vysokej miere vnímania korupcie**
- **Nezávislosť polície je stále nízka**
 - 45% Slovákov si myslí, že prijímanie úplatkov a zneužívanie moci je medzi políciou rozšírená
 - Zvýšenie a zlepšenie analytických kapacít by mohlo pomôcť
- **Pretrvávajúca slabá ochrana pri nahlasovaní korupcie**, čo môže zmeniť revízia zákona

Porovnanie medzinárodných indexov korupcie

Rebríček vnímania korupcie na Slovensku

Corruption Perceptions Index - Transparency International

● Súdnictvo

- **Justičný systém vykazuje známky zlepšovania**
- **Zníženie počtu nedoriešených prípadov**
- **SK prijíma opatrenia na zefektívnenie a skvalitnenie svojho justičného systému aj na základe odporúčaní Rady Európy (CEPEJ)**

- **Výzvy súvisiace s efektívnosťou, kvalitou a nezávislosťou súdnicva pretrvávajú**
 - **Obavy o nezávislosť súdov pretrvávajú, čo vyvoláva obavy podnikateľov a občanov**
 - **Opätovný nárast dĺžky súdnych konaní v 2017 (171 vs 130 dní v 2016)**
- **Kritická situácia ohľadom Ústavného súdu**

• Energetika a ochrana klímy

- **Výrazné prekročenie cieľa na emisie skleníkových plynov**
- **Nízko-emisný mix v elektro-energetike**
- Skrátenie podpory hnedého uhlia z 2030 na max. 2023 a vypracovanie akčného plánu pre uhoľné regióny
- Podpora vozidiel na alternatívny pohon ako aj dobíjacej infraštruktúry

- **Energetická efektívnosť – energetická intenzita je nad EU priemerom (176%)**
- **OZE - pokles podielu z 12,9% v 2015 na 11,5% v 2017 (cieľ 14% v 2020)**
- **Nedostatky v regulačnom rámci pre energetiku**, nadmerná regulácia koncových cien bráni inováciám a rozvoju trhu
- Rastúce emisie v doprave

● Životné prostredie

- **Envirostratégia 2030** – integrovaný strategický dokument, základ pre stanovenie investičných priorít
- **Novelizácia zákona o odpadoch**; zavedenie poplatku za používanie plastových tašiek na jedno použitie, zvýšenie poplatkov za skládkovania

- **Výzvy: kvalita ovzdušia, manažment odpadov a vody, ochrana lesov**
- **Zhoršená kvalita ovzdušia**, hlavne v regiónoch – emisie tuhých častíc PM10 (domáce kúrenie, cestná doprava, poľnohospodárstvo)
- **Nízka miera recyklácie** (23% vs 45%)
- Nízke napojenie na kanalizácie a čističky odpadových vôd (pod 2000oby - 7%), a pitnú vodu v niektorých regiónoch
- **Slabý manažment lesov a nadmerná ťažba dreva**

Pokrok pri plnení odporúčaní

URČITÝ POKROK

- Zlepšovanie nákladovej efektívnosti systému zdravotnej starostlivosti a vytvorenie stratégie zdravotníckej pracovnej sily
- Zlepšovanie aktivačných opatrení pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva/AP
- Zlepšenie pracovných príležitostí pre ženy
- Modernizácia operácií vo verejnom obstarávaní

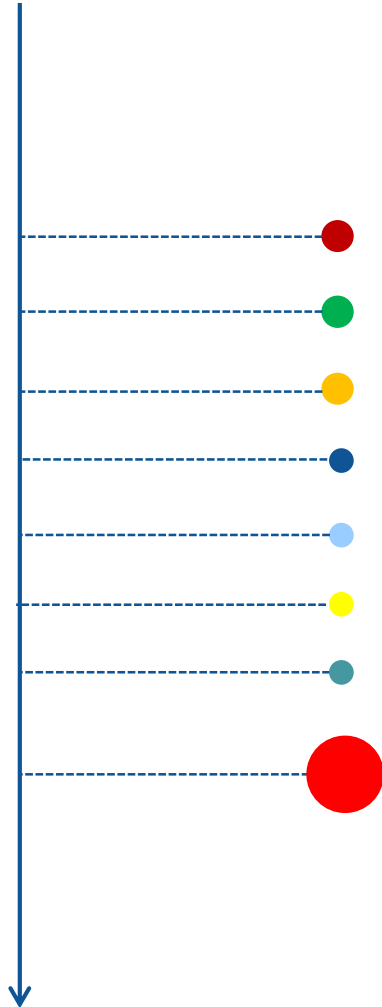

OBMEDZENÝ POKROK

- Skvalitňovanie a inkluzívnosť vzdelávania
- Zintenzívňovanie boja proti korupcii
- Zlepšovanie efektívnosti justičného systému
- Vytváranie lepšie regulovaného verejného výskumného systému a stimulovanie podnikov v inováciách

European
Commission

Príloha D: Investičné priority k financovaniu politiky súdržnosti 2021-2027

Príloha D | Investičné priority k financovaniu politiky súdržnosti 2021-2027

- 1 Inteligentnejšia Európa** – inovačná a inteligentná transformácia priemyslu (podpora VVI, stabilizácia infraštruktúry, digitalizácia, MSP, zručnosti)
- 2 Nízkouhlíková a ekologickejšia Európa** – čistá a spravodlivá energetická transformácia, ekologické investície, obehové hospodárstvo, adaptácia na zmenu klímy a predchádzanie rizikám
- 3 Prepojenejšia Európa** – mobilita, informačné a komunikačné technológie (železničná a cestná sieť, mestská doprava, digitálna prepojenosť)
- 4 Sociálnejšia Európa** – implementácia EPSP (nezamestnanosť, vzdelávanie, zručnosti, sociálne začlenenie, sociálne a zdravotné služby)
- 5 Európa bližšie k občanom** - podpora udržateľného a integrovaného rozvoja mestských a vidieckych oblastí

● Podmienky pre efektívne čerpanie EÚ fondov

- opatrenia na predchádzanie konfliktom záujmov, podvodom a korupcii
posilnenie a **budovanie administratívnych kapacít**, podpora **účinnnej spolupráce** medzi ministerstvami a medzi národnou, regionálnou a miestnou úrovňou.
- **zjednodušovanie a zvyšovanie transparentnosti** pri riadení EU fondov
- **zvyšovanie kapacity príjemcov** pripravovať a realizovať kvalitné projekty
- **zlepšenie výkonnosti verejného obstarávania**
- **širšie využívanie finančných nástrojov**

1

Inteligentnejšia Európa

- posilnenie **VI kapacít a zavádzanie pokročilých technológií, posilnenie inovačnej výkonnosti** – oblasti špecializácie
- konsolidácia, udržateľnosť a **stabilizácia infraštruktúry**
- stimuly na **prilákanie výskumníkov**
- **posilniť spoluprácu** medzi podnikmi a akadémiou
- a **podpora investícií súkromného sektora do VI**

- zvýšiť využívanie **IKT v MSP**
- zvýšiť kvalitu a účinnosť **poskytovania elektronických služieb**

- zvyšovať produktivitu a uľahčovať účasť MSP v medzinárodných klastroch, **internacionalizácia MSP**
- posilniť rast a konkurencieschopnosť a **VI kapacity MSP**

- **odborná príprava a rekvalifikácia** pre oblasti inteligentnej špecializácie
- zlepšenie praktického prístupu vo vzdelávaní a odbornej príprave

2

Nízkouhlíková a ekologickejšia Európa

- zlepšiť **energetickú účinnosť vo verejných a obytných budovách a MSP**
- zavádzanie decentralizovaných kapacít v OZE-E, a podpora **OZE vo vykurovaní a chladení**
- znížiť **emisie skleníkových plynov a znečistenie ovzdušia**
- zaviesť riešenia pre **inteligentné rozvodové siete a skladovanie elektrickej energie**

- zlepšenie prístupu k dodávkam **pitnej vody, čistenie odpadových vôd**

- prechod na obehové hospodárstvo, **väčšia prevencia a recyklácia odpadu**

- posilnenie **biodiverzity, zelená infraštruktúra** v mestskom prostredí, **znižovanie znečistenia - monitoring**, dekontaminácia a obnova priemyselných areálov

3

Prepojenejšia Európa

- dokončiť **základnú železničnú a cestnú sieť** a odstrániť regionálne rozdiely v dostupnosti cestnej transeurópskej dopravnej siete
- **modernizovať železničnú sieť**
- **znižiť vplyv na životné prostredie** a zlepšiť bezpečnosť dopravy
- investície **do regionálnej a miestnej mobility**, podpora udržateľných a efektívnych **systemov mestskej dopravy**
- **zlepšenie digitálnej pripojiteľnosti**

4

Sociálnejšia Európa

- podporovať začleňovanie **dlhodobo nezamestnaných do trhu práce**
- posilniť rodovú rovnosť na trhu práce, **zvyšovanie dostupnej starostlivosti o deti/3r**
- podpora adaptácie podnikov (odborná príprava) a pracovníkov na zmeny – **zvyšovanie zručností, podpora zosúladenia ponuky a dopytu**
- podporovať zakladanie **sociálnych podnikov**

- zvýšiť **kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania**
- zvýšiť **účasť detí na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve**
- podporovať rovnaký prístup ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu (MRC)
- zvýšiť príťažlivosť **učiteľského povolania**
- posilňovať **praktické učenie, excelentnosť a internacionalizáciu** vo vzdelávaní

- zabezpečiť rovnaký a včasný prístup ku kvalitným a cenovo dostupným **sociálnym a zdravotníckym službám**
- zlepšiť **dostupnosť služieb dlhodobej starostlivosti**
- riešiť **nedostatok pracovníkov v zdravotníctve**
- prechod z **inštitucionálnej starostlivosti na** služby založené na komunitě
- odstrániť prekážky v prístupe k vzdelávaniu, zamestnanosti, zdravotnej starostlivosti a bývaniu s ohľadom na **začlenenie marginalizovaných občanov**

5

Európa bližšie k občanom

- Podpora **integrovaného sociálneho, hospodárskeho a environmentálneho rozvoja**, kultúrneho dedičstva a bezpečnosti v mestských oblastiach a vo vidieckych oblastiach
- Investície na základe **integrovaných stratégií územného rozvoja**
- investovať do **budovania kapacít** a posilnenia postavenia pre miestne orgány a miestne organizácie, **posilniť zásadu partnerstva**
- investovať do **vidieckych oblastí** ktoré zaostávajú a poskytovať príležitosti obyvateľom na podporu miestneho rastu
- Nadviazať na skúsenosti regionálnych iniciatív "Catching up Regions", "Coal regions in Transition"